

4.3.2021

Opetushallitus
lausuntopalvelu.fi

Asia: **OSAAMISEN TUNNISTAMISEN JA TUNNUSTAMISEN MITOITUKSEN PERIAATTEET JA ARVOSANOJEN MUUNTAMINEN AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA -Määräys, OPH**

Viite: Lausuntopyyntö OPH-4959-2020

Opetushallitus pyytää 5.3.2020 mennessä lausuntoa määräysluonnoksesta, joka koskee osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteita ja arvosanojen muuntamista ammatillisessa koulutuksessa. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ kritisoi sitä, että OPH ei ole pyytänyt lausuntoa OAJ:ltä.

Parlamentaarinen jatkuvan oppimisen työryhmä on tehnyt linjauksen, jonka mukaan työelämässä ja muualla aiemmin hankittua osaamista tulee tunnistaa ja tunnustaa. OAJ on ajanut voimakkaasti aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kehittämistä (AHOT) ja vaatinut työlle valtakunnallisia kriteereitä.

OAJ kiittää, että Opetushallitus on vienyt asiaa eteenpäin ammatillisen koulutuksen osalta. OAJ kuitenkin tähdentää, että AHOT-työn määrittelyä ja ohjeistusta pitäisi tehdä laajemmin yhteistyössä mm. korkeakoulusektorin kanssa ja tarkastella kokonaisuutta siitä näkökulmasta, mikä AHOT-työssä on yhteistä ja mikä tarvitsee koulutusmuotoa kohtaisesti tarkastelua.

OPH pyytää näkemyksiä seuraavista asioista:

- määräysluonnoksen rakenne ja selkeys
- osaamisen tunnustamisen mitoituksen periaatteiden selkeys
- arvosanojen muuntamisen selkeys
- liitteenä olevien taulukoiden selkeys

Määräysluonnoksen rakenne ja selkeys

OAJ katsoo, että määräysluonnoksen rakenne on looginen ja selkeä.

Osaamisen tunnistamisen mitoituksen periaatteiden selkeys

Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen työryhmän linjauksen mukaan aiemmin työelämässä tai muualla hankittua osaamista tulee tunnistaa ja tunnustaa. Lausunnolla oleva määräys ei tue parlamentaarisen työryhmän linjausta tältä osin. Määräysluonnoksen mukaan

4.3.2021

"Suoritettavaan tutkintoon voidaan tunnustaa ainoastaan ammatillisia tutkinnon osia, yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, korkeakouluopintoja, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja."

OAJ painottaa, että tässä kokonaisuudessa pitäisi olla mukana myös työelämässä tai muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Tässä yhteydessä on huomioitava, että esimerkiksi korkeakouluissa on muitakin opintoja kuin tutkinto-opinnot. Kirjausta tulee tarkentaa tältä osin. On selkeästi kerrottava, avataanko jonkin koulutusmuodon osalta laajemmat mahdollisuudet tunnistaa osaamista kuin toisen. Toisen asteen ja korkeakoulutuksen suhteen johdonmukaisuutta tulee selkeyttää.

OAJ huomauttaa, että osaamisen tunnistamista ja tunnustamista on tarpeen tehdä myös opintojen aikana, ei vain opintojen alussa, sillä osaamista voi muodostua myös opintojen aikana, esimerkiksi työstä opiskelun rinnalla.

Arvosanojen muuntamisen selkeys

Arvosanojen muuntamisessa OAJ kantaa huolta erityisesti ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen kohdalla, jossa arviointiasteikkona on "hyväksytyt". Miten esimerkiksi ammattitutkinnon tai erityisammattitutkinnon suorittaneen henkilön suorittamat yhteisten tutkinnon osiin liittyvät aineet (yto-aineet), esimerkiksi työelämätaidot muutetaan numeeriseksi arvioksi?

Ongelma ilmenee myös toisin päin, kun "Ammatillisen perustutkinnon ja korkeakouluopintojen numeerinen arvosana muunnetaan hyväksytyt -arvosanaksi tunnustettaessa osaamista ammatti- ja erikoisammattitutkintoon. "

Tässä kohdassa erityistä huolta herättää se, millaisia mahdollisia vaikutuksia asialla on jatko-opintoihin hakeutumisen kannalta - mm. vaikeutuuko hakeutuminen korkeakoulutukseen? Huomionarvoista on, että todistusvalinnat lisääntyvät korkeakoulukentässä eri koulutusaloilla ja tiedekunnissa.

OAJ vaatii, että määräystä laadittaessa on huolehdittava tasa-arvon toteutumisesta jatko-opintoihin hakeutumisvaiheessa.

Kysymyksiä herättää myös se linjaus, että mikäli korkeakoulun koulutusohjelman mukaisesta suorituksesta puuttuu numeerinen arvosana tai sitä ei ole sellaiseksi muunnettavissa, kyseistä osaamista ei voida tunnustaa. Miksi tällainen linjaus on tehty ja mihin se perustuu?

OAJ tähdentää, että kyseiset arvosanojen muuntamiseen liittyvät ongelmat on otettava käsittelyyn jatkovalmistelussa.

4.3.2021

Liitteenä olevien taulukoiden selkeys

Liitteenä olevista taulukoista puuttuu se, miten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kohdalla tapahtuu arvosanojen muuntaminen numeeriseksi.

Huomioita määräykseen liittyvästä ohjeistuksesta

OAJ katsoo, että lausunnolla olevaan määräysluonnokseen liittyvä luonnos ohjeistuksesta on pääsääntöisesti selkeä. Ohjeistuksessa on huomioitava ne määräykseen tehtävät muutokset, jotka heijastuvat ohjeistukseen.

OAJ esittää, että jatkovalmistelussa ohjeistukseen lisätään ne säädökset, mihin ohjeistuksen eri osiot perustuvat.

OAJ muistuttaa, että arviointivastuu on opettajalla. Myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tulee olla opettajan työtä.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan päällikkö

Tuovi Manninen
erityisasiantuntija